

**SVJETSKA TURISTIČKA ORGANIZACIJA
(UN WTO)**

OPŠTI/OPĆI ETIČKI KODEKS U TURIZMU

ČILE (Santjago), oktobar 1999. godine

OPŠTI/OPĆI ETIČKI KODEKS U TURIZMU

PREAMBULA

Mi, članovi Svjetske turističke organizacije (WTO), okupljeni na Generalnoj skupštini u Santjagu, Čile, prvog dana oktobra 1999. godine,
Potvrđujemo ciljeve postavljene Članom 3. Statuta Svjetske turističke organizacije,

Svjесni "odlučujuće i centralne" uloge ove Organizacije, priznate od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, u promociji i razvoju turizma, s obzirom na doprinos privrednom razvoju, međunarodnom razumijevanju, miru, napretku i univerzalnom poštovanju i očuvanju ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve, bez obzira na rasu, pol, jezik ili religiju,

Čvrsto vjerujući da, kroz direktne, spontane i neposredne kontakte koje podstiče između ljudi i žena različitih kultura i načina života, turizam predstavlja vitalnu snagu mira i faktor prijateljstva i razumijevanja među ljudima svijeta,

U saglasnosti sa načelom o usklađivanju zaštite prirodnog okruženja, privrednog razvoja i borbe protiv siromaštva na održivi način, kako su to formulisale Ujedinjene nacije 1992. godine na "Zemaljskom Samitu" u Rio de Ženeiru i izrazile u Agendi 21, usvojenoj tom prilikom,

Uzimajući u obzir brz i kontinuiran rast, prošli i očekivani, turističke aktivnosti, bilo iz razloga odmora, biznisa, kulture, religije ili zdravlja, i njeno snažno djelovanje, i pozitivno i negativno, na okruženje, privredu i društvo i emitivnih i receptivnih zemalja, na lokalne zajednice i domaće stanovništvo, kao i na međunarodne odnose i trgovinu,

Sa ciljem promovisanja odgovornog, održivog i univerzalno prihvatljivog turizma u okviru prava svih osoba da koriste svoje slobodno vrijeme za odmor ili putovanje, uz poštovanje izbora društava svih ljudi,

Ali ubijedeni da svjetska turistička privreda u cjelini može mnogo postići radeći u okruženju koje favorizuje tržišnu ekonomiju, privatnu inicijativu i slobodnu trgovinu i koje služi optimizaciji njenih blagotvornih efekata na stvaranje bogatstva i zaposlenosti,

Takode čvrsto uvjereni da, obezbjeđenjem jednog broja principa i određenog broja pravila kojih se pridržava, odgovorni i održivi turizam nije ni u kom slučaju inkompatibilan sa rastućom liberalizacijom uslova koji vladaju trgovinom uslugama, pod cijim okriljem preduzeća ovog sektora rade, i da je moguće uskladiti u ovoj djelatnosti ekonomiju i ekologiju, okruženje i razvoj, otvorenost prema međunarodnom tržištu i zaštitu društvenog i kulturnog identiteta,

Uzimajući u obzir da, uz ovakav pristup, svi učesnici u razvoju turizma - nacionalna, regionalna i lokalna administracija, preduzeća, poslovna udruženja, zaposleni u ovom sektoru, nevladine organizacije i tijela svih vrsta koja pripadaju turističkoj privredi, kao i

lokalne zajednice, mediji i sami turisti, imaju različite, ali međuzavisne odgovornosti u pojedinačnom i društvenom razvoju turizma i da će formulacije njihovih pojedinačnih prava i obaveza doprinijeti ostvarenju ovog cilja,

Posvećeni, saglasno ciljevima kojima teži i sama Svjetska turistička organizacija od usvajanja rezolucije 364 (XII) na svojoj Generalnoj skupštini 1997. godine (Istanbul), promovisanju istinskog partnerstva između javnih i privatnih učesnika u razvoju turizma, i želeći da vidimo kako se proširuje partnerstvo i saradnja te vrste, na otvoren i uravnotežen način, na odnose između emitivnih zemalja i zemalja domaćina i njihovih turističkih privreda,

Nadovezujući se na Deklaraciju iz Manile 1980. godine o Svjetskom turizmu i o Društvenom uticaju na turizam iz 1997. godine, kao i na Pravilnik i Kodeks u turizmu, usvojene u Sofiji 1985. godine pod okriljem WTO-a,

Ali vjerujući da bi ovi instrumenti trebalo da budu dopunjeni skupom međuzavisnih principa za njihovo tumačenje i primjenu, na kojima bi učesnici u razvoju turizma trebalo da oblikuju svoje ponašanje na početku dvadesetprvog vijeka,

Koristeći, za potrebe ovog instrumenta, definicije i klasifikacije primenljive na putovanja, a posebno pojmove "posjetilac", "turista" i "turizam", kako je usvojeno na Međunarodnoj konferenciji u Otavi, održanoj od 24. do 28. juna 1991. godine i odobreno 1993. godine od strane Komisije za statistiku Ujedinjenih nacija na njenoj dvadesetsedmoj sjednici,

Upućujući posebno na slijedeće instrumente:

- Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, od 10. decembra 1948. godine;
- Međunarodni sporazum o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, od 16. decembra 1966. godine;
- Međunarodni sporazum o građanskim i političkim pravima, od 16. decembra 1966. godine;
- Varšavsku konvenciju o Međunarodnom civilnom aviosaobraćaju od 7. decembra 1944. godine, i u vezi sa njom Tokijsku, Hašku i Montrealsku konvenciju;
- Konvenciju o carinskim olakšicama u turizmu, od 4. jula 1954. godine, i Protokol koji se odnosi na ovu Konvenciju;
- Konvenciju koja se odnosi na zaštitu svijetske kulturne i prirodne baštine, od 23. novembra 1972. godine;
- Deklaraciju iz Manile o svjetskom turizmu, od 10. oktobra 1980. godine;
- Rezoluciju sa šestog zasedanja Generalne skupštine WTO (Sofija), kojom se usvaja Pravilnik i Kodeks u turizmu, od 26. septembra 1985. godine;

- Konvenciju o pravima djeteta, od 26. januara 1990. godine;
- Rezoluciju sa devetog zasijedanja Generalne skupštine WTO (Buenos Aires) koja se osebno odnosi na olakšanje uslova putovanja i sigurnost i bezbjednost turista, od 04. oktobra 1991. godine;
- Deklaraciju iz Rija o okruženju i razvoju, od 13. juna 1992. godine;
- Opšti sporazum o trgovini uslugama, od 15. aprila 1994. godine;
- Konvenciju o biodiverzitetu, od 06. januara 1995. godine;
- Rezoluciju sa jedanaestog zasijedanja Generalne skupštine WTO (Kairo) o prevenciji organizovanog seks turizma, od 22. oktobra 1995. godine;
- Stokholmsku deklaraciju, od 28. avgusta 1996. godine, protiv komercijalne seksualne eksploatacije djece;
- Deklaraciju iz Manile o društvenom uticaju turizma, od 22. maja 1997. godine;
- Konvencije i preporuke koje je usvojila Međunarodna organizacija rada u oblasti kolektivnih ugovora, zabrane prinudnog rada i rada djece, zaštite prava domaćeg stanovništva i podjednagog tretmana bez diskriminacije na radnom mjestu;

afirmišemo pravo na turizam i na slobodu turističkih kretanja, izražavamo našu želju da promovišemo jedan pravican, odgovoran i održiv svjetski poredak u turizmu, čije koristi će podijeliti svi sektori društva u kontekstu jedne otvorene i liberalizovane međunarodne ekonomije i svečano usvajamo, u skladu sa ovim ciljevima, principe Opšteg etičkog kodeksa u turizmu.

NAČELA

Član 1

Doprinos turizma uzajamnom razumijevanju i poštovanju između naroda i društava

(1) Razumevanje i unapređenje etičkih vrijednosti zajedničkih ljudskom rodu, kao i usmjerenje ka toleranciji i poštovanju raznovrsnosti religioznih, filozofskih i moralnih ubjedenja, su temelj i posljedica odgovornog turizma; ucesnici u razvoju turizma i sami turisti trebalo bi da poštuju društvenu i kulturnu tradiciju i obicaje svih ljudi, uključujući manjine i domorodačko stanovništvo, i da priznaju njihovu vrijednost;

(2) Turističke aktivnosti bi trebalo da budu vođene u skladu sa osobenostima i tradicijom regiona i zemalja domaćina, a u skladu sa njihovim zakonima, navikama i običajima;

(3) Predstavnici lokalnih zajednica, s jedne strane, i lokalni stručnjaci, s druge strane, trebalo bi da međusobno sarađuju i da poštuju turiste koji ih posjećuju, i da upoznaju njihov način života, ukuse i očekivanja; obrazovanje i obuka koji se pružaju stručnjacima treba da doprinesu gostoljubivoj dobrodošlici;

(4) Zadatak je vlasti da obezbijede zaštitu turista i posjetilaca i njihove imovine; one moraju posvetiti posebnu pažnju sigurnosti stranih turista zbog moguće posebne osjetljivosti; one treba da olakšaju uvođenje specifičnih načina informisanja, zaštite, obezbjeđenja, osiguranja i pomoći u skladu sa njihovim potrebama; bilo kakvi napadi, napastvovanja, kidnapovanja ili prijetnje turistima ili radnicima u turističkoj privredi, kao i namjerno uništavanje turističkih objekata i kulturne ili prirodne baštine, treba da budu oštro osuđeni i kažnjeni, u skladu sa njihovim odnosnim nacionalnim zakonima;

(5) Tokom putovanja, turisti i posetioци ne treba da čine bilo kakve kriminalne radnje ili bilo koje radnje koje se smatraju kriminalnim prema zakonima zemlje koju posjećuju, kao i da se uzdrže od bilo kakvog ponašanja koje bi lokalno stanovništvo moglo da osjetiti kao uvrijedljivo ili štetno, ili koje vjerovatno oštećuje lokalno okruženje; oni treba da se uzdrže od bilo kakve nezakonite trgovine drogom, oružjem, antikvitetima, zaštićenim vrstama i proizvodima i supstancama koje su opasne ili zabranjene nacionalnim propisima;

(6) Turisti i posjetioци imaju odgovornost da se upoznaju, čak i prije svog polaska, sa karakteristikama zemalja koje se pripremaju da posjete; oni moraju biti svjesni zdravstvenog i sigurnosnog rizika svojstvenog svakom putovanju van njihovog uobičajenog okruženja, te da se ponašaju na takav način da minimiziraju ove rizike;

Član 2

Turizam kao sredstvo individualnog i kolektivnog ispunjenja

(1) Turizam, djelatnost najčešće povezana sa odmorom i relaksacijom, sportom i pristupom kulturi i prirodi, treba da bude planiran i sprovoden kao privilegovano sredstvo za pojedinačno i grupno ispunjenje; kada se obavlja dovoljno otvoreno i bez predrasuda, on je nezamjenljiv činilac samoobrazovanja, uzajamne tolerancije i učenja o legitimnim razlikama između naroda i kultura i o njihovoj raznovrsnosti;

(2) Turističke aktivnosti moraju poštovati jednakost muškaraca i žena; one treba da promovišu ljudska prava i, naročito, individualna prava najosjetljivijih grupa, posebno djece, starijih, hendikepiranih, etničkih manjina i domorodačkog stanovništva;

(3) Eksploatacija ljudskih bića u bilo kojoj formi, naročito seksualnoj, posebno kad se odnosi na djecu, u suprotnosti je sa fundamentalnim ciljevima turizma i predstavlja negaciju turizma; s tim u vezi, u skladu sa međunarodnim pravom, protiv nje se treba energično boriti u saradnji sa svim zainteresovanim državama i kažnjavati je, bez ustupaka, od strane nacionalnih zakonodavstava kako zemalja koje se posjećuju tako i zemalja iz kojih potiču izvršioci ovih djela, čak i kada su izvedeni u inostranstvu;

(4) Putovanje u svrhu religije, zdravlja, obrazovanja i kulture ili jezičke razmjene su naročito korisni oblici turizma, koji zaslužuju podršku;

(5) Uvođenje u planove obrazovanja predavanja o vrijednosti turističke razmjene, njenom ekonomskom, socijalnom i kulturnom doprinosu, a takođe i o njenim rizicima, treba da bude podsticano;

Član 3

Turizam, faktor održivog razvoja

(1) Svi učesnici u razvoju turizma treba da čuvaju prirodnu sredinu, u cilju dostizanja stabilnog, kontinuiranog i održivog privrednog rasta, usklađenog sa pravičnim zadovoljavanjem potreba i težnji sadašnje i budućih generacija;

(2) Svi oblici razvoja turizma koji su korisni za očuvanje rijetkih i dragocjenih resursa, naročito vode i energije, kao i za izbjegavanje, koliko god je to moguće, proizvodnje otpada, treba da dobiju prioritet i budu podstaknuti od strane nacionalnih, regionalnih i lokalnih vlasti;

(3) Ravnomjerno raspoređeni tokovi turista i posjetilaca u vremenu i prostoru, posebno onih koji su rezultat godišnjih odmora i školskih raspusta, i još ravnomjernija raspodjela odmora, potrebni su da bi se smanjio pritisak turističke aktivnosti na okolinu i povećao njen korisni uticaj na turističku privredu i lokalnu ekonomiju;

(4) Turistička infrastruktura treba da bude tako osmišljena, a turističke aktivnosti programirane, da štite prirodnu baštinu sačinjenu od ekosistema i biodiverziteta i da čuvaju ugrožene divlje vrste; učesnici u razvoju turizma, a posebno turistički zaposlenici, treba da se slože oko uvođenja ograničenja ili zabrana svojih aktivnosti kada se one sprovede u naročito osjetljivim oblastima: pustinjama, polarnim ili visoko-planinskim područjima, priobalnim područjima, tropskim šumama ili močvarama, povoljnim za stvaranje rezervata prirode ili zaštićenih područja;

(5) Turizam u prirodi i ekoturizam su priznati kao naročito korisni za poboljšanje i unapređenje položaja turizma, jer obezbjeđuju poštovanje prirodne baštine i lokalnog stanovništva i usklađeni su sa ukupnim kapacitetima područja;

Član 4

Turizam, korisnik kulturne baštine čovječanstva koji doprinosi njenom unapređivanju

(1) Turistički resursi pripadaju zajedničkoj baštini čovječanstva; zajednice na čijoj teritoriji se oni nalaze imaju posebna prava i obaveze prema njima;

(2) Turistička politika i aktivnosti treba da budu vođene sa poštovanjem za umjetničko, arheološko i kulturno naslijeđe, koje treba da zaštite i prenesu budućim generacijama; naročita pažnja treba da bude posvećena očuvanju i održavanju spomenika, svetišta i muzeja, kao i arheoloških i istorijskih lokaliteta, koji moraju biti široko otvoreni za turističke posjete; treba dati podršku javnom pristupu predmetima kulture i spomenicima u privatnom vlasništvu, uz poštovanje prava njihovih vlasnika, kao i religioznim zdanjima, bez narušavanja redovnih potreba bogoslužnja;

(3) Finansijska sredstva dobijena od posjeta lokalitetima kulture i spomenicima treba, barem djelimično, da budu korištena za održavanje, zaštitu, razvoj i uljepšavanje ove baštine;

(4) Turističke aktivnosti treba da budu planirane na takav način da omoguće tradicionalnim proizvodima kulture, zanata i folkloru da opstanu i napreduju, a ne da izazovu njihovo nazadovanje i standardizaciju;

Član 5

Turizam, korisna djelatnost za zemlje i društva domaćine

(1) Lokalno stanovništvo treba da bude povezano sa turističkim aktivnostima i učestvuje u pravičnoj raspodjeli ekonomskih, društvenih i kulturnih koristi koje one stvaraju, a naročito u direktnom i indirektnom zapošljavanju koje iz njih proizlazi;

(2) Turistička politika treba da bude tako primjenjena da pomaže rast životnog standarda

stanovništva u regionima koji se posjećuju i da zadovolji njihove potrebe; planiranje, arhitektonski prilaz i upravljanje turističkim mjestom i smještajem treba da imaju za cilj da ih integrišu, u najvećoj mjeri, u lokalnu ekonomiju i socijalni milje; kada je stepen kvalifikacije podjednak, prioritet treba dati lokalnoj radnoj snazi;

(3) Posebnu pažnju treba obratiti na specifične probleme priobalnih područja i ostrvskih teritorija i osjetljivih ruralnih i planinskih regiona, kojima turizam često predstavlja rijetku priliku za razvoj, nasuprot opadanju tradicionalnih ekonomskih aktivnosti;

(4) Turistički stručnjaci, naročito investitori, vođeni propisima koji su donijele javne vlasti, treba da izrade studije o uticaju njihovih razvojnih projekata na okruženje i prirodnu okolinu; oni takođe treba da dostave, sa najvećom otvorenošću i objektivnošću, informacije o svojim budućim programima i očekivanim posljedicama i da gaje dijalog njihovom sadržaju sa zainteresovanim stanovništvom;

Član 6

Obaveze učesnika u razvoju turizma

(1) Turistički stručnjaci imaju obavezu da obezbijede turistima objektivne i istinite informacije o odredišnim mjestima i o uslovima putovanja, prijema i boravka; oni treba da obezbijede da ugovorne klauzule predložene njihovim klijentima budu lako razumljive što se tiče vrste, cijene i kvaliteta usluga koje se obavezuju da će izvršiti, kao i novčane nadoknade koju će isplatiti u slučaju jednostranog raskida ugovora sa svoje strane;

(2) Turistički stručnjaci, onoliko koliko zavisi od njih, treba da vode računa, u saradnji sa javnim vlastima, o bezbjednosti i sigurnosti, sprječavanju nezgoda, zdravstvenoj zaštiti i ispravnosti hrane za one koji traže njihove usluge; isto tako, treba da obezbijede postojanje odgovarajućih sistema osiguranja i pomoći; treba da prihvate pisane obaveze propisane nacionalnim propisima i isplate pravičnu nadoknadu u slučaju nepridržavanja ugovornih obaveza;

(3) Turistički stručnjaci, onoliko koliko zavisi od njih, treba da doprinesu kulturnom i duhovnom zadovoljenju turista i da im omoguće, tokom njihovih putovanja, ispovjedanje njihove religije;

(4) Vlasti emitivnih država i zemalja domaćina, u saradnji sa zainteresovanim stručnjacima i njihovim udruženjima, treba da obezbijede postojanje neophodnih mehanizama za obeštećenje turista u slučaju bankrotstva preduzeća koje je organizovalo njihovo putovanje;

(5) Vlade imaju pravo - i dužnost - posebno kada su u pitanju krize, da informišu svoje državljane o vanrednim okolnostima, ili čak i opasnostima, s kojima se mogu susresti tokom svojih putovanja u inostranstvo; njihova je odgovornost, u svakom slučaju, za objavljivanje neprovjerenih ili preuveličanih informacija koje nanose štetu zemljama domaćinima i interesima njihovih sopstvenih operatora; sadržaji preporuka o putovanjima

zato treba da budu ranije razmotreni sa vlastima zemalja domaćina i zainteresovanim stručnjacima; formulisane preporuke treba da budu striktno srazmjerne ozbiljnosti situacije i ograničene na geografska područja gdje su nastale vanredne okolnosti; ovakve preporuke treba da budu ograničene ili ukinute čim se vrate normalni uslovi;

(6) Štampa, a naročito specijalizovana turistička štampa i drugi mediji, uključujući moderna sredstva elektronske komunikacije, treba da objavljuju istinite i uravnotežene informacije o događajima i situacijama koje bi mogle uticati na tokove turista; oni takođe treba da obezbijede pravovremene i pouzdane informacije korisnicima turističkih usluga; nove komunikacione i elektronske komercijalne tehnologije takođe treba razvijati i koristiti u ove svrhe; u slučaju medija, nipošto ne treba promovisati "seks turizam";

Član 7

Pravo na turizam

(1) Mogućnost direktnog i ličnog pristupa otkrivanju i uživanju u svim resursima planete predstavlja podjednako pravo svih stanovnika svijeta; rastuće sveobuhvatno učešće u nacionalnom i međunarodnom turizmu treba da bude smatrano jednim od najboljih mogućih izraza održivog rasta slobodnog vremena, te na tom putu ne treba postavljati prepreke;

(2) Univerzalno pravo na turizam mora se smatrati posljedicom prava na odmor i slobodno vrijeme, uključujući razumno ograničenje radnih časova i periodične plaćene odmora, koji su garantovani Članom 24 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i Članom 7d Međunarodne konvencije o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;

(3) Socijalni turizam, a posebno asocijativni turizam, koji olakšavaju široko rasprostranjeno raspolaganje slobodnim vremenom, putovanjima i odmorima, treba da se razvijaju uz podršku vlasti;

(4) Porodični, omladinski, studentski, turizam starijih ljudi i turizam za invalide, treba da budu podsticani i olakšavani;

Član 8

Sloboda turističkih kretanja

(1) U saglasnosti sa međunarodnim pravom i nacionalnim zakonodavstvom, turisti i posjetioci treba da imaju koristi od slobode kretanja u okviru svojih zemalja i iz jedne države u drugu, u skladu sa Članom 13 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima; treba da imaju pristup turističkim i kulturnim lokalitetima bez podvrgavanja prekomjernim formalnostima ili diskriminaciji;

(2) Turisti i posjetioci treba da imaju pristup svim dostupnim oblicima komunikacije, internim i eksternim; treba da imaju korist od brzog i lakog raspolaganja lokalnim administrativnim, pravnim i zdravstvnim uslugama; treba da budu slobodni da kontaktiraju konzularne predstavnike svojih zemalja, u skladu sa diplomatskim konvencijama koje su na snazi;

(3) Turisti i posjetioci treba da imaju ista prava kao i građani zemlje koju posjećuju, u vezi sa povjerljivošću ličnih podataka i informacija koje se odnose na njih, posebno kada se ti podaci čuvaju elektronski;

(4) Administrativne procedure koje se odnose na granične prelaze, bilo da one potpadaju pod nadležnost države ili rezultiraju iz međunarodnih sporazuma, kao što su vize ili zdravstvene i carinske formalnosti, treba da budu prilagođene, koliko god je to moguće, tako da maksimalno olakšaju slobodu putovanja i široko otvoreni prilaz međunarodnom turizmu; sporazum između grupa zemalja u cilju usklađivanja i pojednostavljenja procedura treba podržavati; specifične takse i nameti koje kažnjavaju turističku privredu i podrivaju njenu konkurentnost treba da budu postepeno odstranjivane ili korigovane;

(5) U zavisnosti od ekonomske situacije u zemljama iz kojih dolaze, putnici treba da imaju pristup određenoj sumi konvertibilne valute potrebne za njihova putovanja;

Član 9

Prava radnika i poduzetnika u turističkoj privredi

(1) Fundamentalna prava zaposlenih i samostalnih radnika u turističkoj privredi i srodnim djelatnostima treba da budu garantovana, pod nadzorom nacionalne i lokalne administracije i zemalja iz kojih dolaze i zemalja domaćina, sa naročitom pažnjom koja se poklanja specifičnim ograničenjima vezanim posebno za sezonski karakter njihove djelatnosti, globalnu dimenziju njihovog privređivanja i fleksibilnost koja se često zahtjeva od njih po prirodi posla;

(2) Zaposleni i samostalni radnici u turističkoj privredi i srodnim djelatnostima imaju pravo i obavezu da stiču odgovarajuću početnu i stalnu obuku; treba da im bude data adekvatna socijalna zaštita; nesigurnost posla treba da bude što je moguće više ograničena; a poseban status, naročito u odnosu na socijalnu pomoć, treba da se pruži sezonskim radnicima u sektoru;

(3) Bilo koje fizičko ili pravno lice, ukoliko on, ona ili ono ima neophodne sposobnosti i kvalifikaciju, treba da ima pravo da razvija svoju profesionalnu djelatnost u oblasti turizma u skladu sa važećim nacionalnim zakonima; poduzetnici i investitori - posebno u oblasti malih i srednjih preduzeća, treba da imaju prava na slobodan pristup turističkom sektoru uz minimum zakonskih i administrativnih ograničenja;

(4) Razmjena iskustava koja se nudi rukovodstvu i radnicima iz različitih zemalja, bilo da su zaposleni ili ne, doprinosi podsticanju razvoja svjetske turističke privrede; ova kretanja treba da budu olakšana koliko god je to moguće, uz pridržavanje važećih nacionalnih zakona i međunarodnih konvencija;

(5) Kao nezamjenljivi faktor solidarnosti u razvoju i dinamičnom rastu međunarodne razmjene, multinacionalne kompanije u turističkoj privredi ne bi trebalo da iskorištavaju dominantnu poziciju koju ponekad zauzimaju; one treba da izbjegnu da postanu sredstvo vještačkog uvođenja kulturnih i društvenih modela na lokalne zajednice, u zamjenu za slobodu da investiraju i trguju, koja treba da bude potpuno priznata; one treba da učestvuju u lokalnom razvoju, izbegavajući prekomjernu repatrijaciju svojih profita ili podsticanje uvoza, čime umanjuju svoj doprinos privredi u koju su uključene;

(6) Partnerstvo i uspostavljanje uravnoteženih odnosa između preduzeća emitivnih zemalja i zemalja domaćina doprinosi održivom razvoju turizma i ravnomjernoj raspodjeli koristi od njegovog rasta;

Član 10

Sprovođenje načela Opšteg etičkog kodeksa u turizmu

(1) Javni i privatni učesnici u razvoju turizma treba da saraduju na uvođenju ovih načela i da prate njihovu efikasnu primjenu;

(2) Učesnici u razvoju turizma treba da priznaju ulogu međunarodnih institucija, među kojima na prvom mjestu Svjetske turističke organizacije, i nevladinih organizacija sa kompetencijama u oblasti promocije i razvoja turizma, zaštite ljudskih prava, okruženja i zdravlja, sa dužnim poštovanjem za opšta načela međunarodnog prava;

(3) Ovi učesnici treba da iskažu svoju namjeru da bilo kakve sporove koji se tiču sprovođenja ili interpretacije Opšteg etičkog kodeksa u turizmu, upute na usklađivanje nepristrasnom trećem tijelu, poznatom kao Svjetski komitet za etiku turizma.